

HỆ THỐNG GIÁO DỤC ĐẠI HỌC NGOÀI CÔNG LẬP ĐỨNG TRƯỚC THỜI CƠ VÀ THÁCH THỨC

CAO VĂN PHƯỜNG(*)

TS. Cao Văn Phường, nguyên Hiệu trưởng Đại học Mở Bán Công TP.HCM

Ngày 15 tháng 6 năm 2005, Viện Đào tạo Mở Thành phố Hồ Chí Minh (Đại học Mở Bán công TP.HCM ngày nay) vừa tròn 15 tuổi, là cơ sở Giáo dục Đại học ngoài công lập đầu tiên thực hiện chính sách mở trong Giáo dục của Đảng và nhà nước là mô hình xã hội hóa Giáo dục Đại học được thực hiện có hiệu quả, được xã hội chấp nhận.

Hiện nay, các trường đại học ngoài công lập đã trở thành hệ thống, có trên 20 trường với hàng chục vạn sinh viên đang theo học ở các trường này với nhiều ngành nghề khác nhau, hàng vạn sinh viên đã tốt nghiệp đang tham gia vào các hoạt động phát triển kinh tế - xã hội, nhiều người trong số họ đã thành đạt và giữ những vị trí quan trọng trong các hoạt động đời sống của đất nước.

(*) Tiến sĩ, Thành viên Hội đồng sáng lập - Thành viên Hội đồng quản trị - Nguyên Hiệu trưởng ĐH Mở BC TPHCM. Hiệu trưởng ĐH Dân lập Bình Dương.

Sự thành công của các trường đại học ngoài công lập trong hơn thập niên qua minh chứng tính đúng đắn chủ trương của Đảng và nhà nước thực hiện chính sách xã hội hóa Giáo dục.

Tuy nhiên các trường ngoài công lập đang đứng trước những thời cơ và thách thức, các trường rất cần tự hoàn thiện xây dựng cho mình một thương hiệu để đón nhận nền giáo dục Mở - Quốc tế hóa.

I. Thời cơ và thách thức

1. Thời cơ

Thời cơ đối với đại học Việt Nam đặc biệt đối với hệ thống đại học ngoài công lập đó là:

- Xu thế hội nhập quốc tế là quy luật tất yếu, những tiến bộ khoa học công nghệ, công nghệ thông tin tạo nên động lực phát triển kinh tế xã hội đặc biệt là Giáo dục.

- Môi trường xã hội Việt Nam đã và đang chuyển biến tích cực. Vị thế giáo dục đã được khẳng định trong báo cáo chính trị Đại hội Đảng lần thứ IX:

"...Phát triển giáo dục và đào tạo là một trong những động lực quan trọng thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa, là điều kiện để phát huy nguồn lực con người yếu tố cơ bản để phát triển xã hội, tăng cường kinh tế nhanh và bền vững".

- Môi trường giáo dục phát triển đa dạng. Hiện nay vấn đề đào tạo, cung cấp

nguồn nhân lực đang trở nên sôi động. Hệ thống giáo dục ngày càng đa dạng với nhiều loại hình trường lớp, nhiều hình thức đào tạo linh hoạt, nhiều nước phát triển đang mở rộng và thực hiện thương mại hóa giáo dục tại các nước đang phát triển đây vừa là cơ hội để đại học Việt Nam tiếp cận với chương trình, nội dung, phương pháp và công tác tổ chức quản lý đại học cả nước. Tuy nhiên đây cũng là thách thức đối với các đại học Việt Nam. Sự cạnh tranh về chất lượng là không tránh khỏi.

- Môi trường kinh tế nước ta ngày càng phát triển tăng trưởng hàng năm không dưới 7% nhờ đó đời sống nhân dân phần lớn được cải thiện, nhu cầu học tập của nhân dân ngày càng gia tăng trở thành áp lực.

2. Những thách thức

Hệ thống đại học ngoài công lập đang có những thời cơ mà những thời cơ đó các Đại học công lập đều có, thậm chí còn có những điều kiện vượt trội. Những thách thức mà các trường đại học ngoài công lập gặp phải là rất lớn, đó là:

- Mặc dù đường lối chủ trương của Đảng và nhà nước về xã hội hóa giáo dục khẳng định sự tồn tại của hệ thống giáo dục ngoài công lập. Tuy nhiên đến nay về mặt luật pháp và cơ chế chính sách cho loại hình này còn nhiều bất cập, chưa phù hợp, chưa tạo được thể chủ động cho các cơ sở.

- Môi trường xã hội còn nhiều hạn chế. Đất nước ta trải qua thời gian dài vận hành theo cơ chế nền kinh tế hoạch định, bao cấp. Vì vậy, tâm tư, suy nghĩ của không ít người vẫn theo nếp cũ, ỷ lại trông chờ vào nhà nước đầu tư, chu cấp, còn nghi ngờ mô hình ngoài công lập.

- Các trường đại học ngoài công lập mới ra đời hơn thập kỷ qua, tổ chức hoạt động của các trường chưa ổn định, cơ sở vật chất còn quá eo hẹp, phần lớn các trường đến nay vẫn còn phải thuê mượn phòng ốc. Đây cũng chính là nguyên nhân làm cho xã hội chưa yên tâm.

- Đại học các nước phát triển ngày càng xâm nhập vào Việt Nam, coi Việt Nam là thị trường giáo dục đầy tiềm năng. Trong khi đó các chuyên gia hoạch định chiến lược của

chúng ta đang loay hoay bàn tính có nên xem giáo dục là thị trường hay không, hết tranh luận này đến tranh luận khác, hết hội thảo này đến hội thảo khác, để rồi cuối cùng thực hiện công thức quản lý thời thượng "Trói, mở - Mở, trói..." trong quản lý.

II. Những giải pháp tổng quát

Trước những cơ hội thách thức vừa nêu trên, các trường đại học ngoài công lập trong điều kiện cụ thể của mình có thể có những giải pháp riêng. Qua thực tiễn 15 năm tham gia trực tiếp xây dựng Đại học Mở Bán công TP.HCM và trường Đại học Dân lập Bình Dương, xin nêu ra một số công việc rất cần được quan tâm trong khi xây dựng các đại học, đặc biệt các đại học ngoài công lập.

1. Phải luôn luôn hoàn thiện mục tiêu, chương trình, nội dung, phương pháp giáo dục

Việc làm này sẽ giúp cho hoạt động đào tạo của nhà trường gắn với các hoạt động kinh tế xã hội, làm cho công tác đào tạo nguồn nhân lực cung cấp cho xã hội đáp ứng yêu cầu của thực tiễn đặt ra. Làm tốt việc này sẽ tạo vị thế của nhà trường trong xã hội.

2. Hoàn thiện hệ thống tổ chức quản lý đào tạo

- Xây dựng và tạo cơ chế khai thác hoạt động khoa học cấp trường, cấp khoa phục vụ cho công tác chuyên môn.

- Xây dựng khoa, các bộ môn lớn, tập hợp các môn học có mối quan hệ mật thiết.

- Xây dựng đội ngũ quản lý các phòng chức năng gọn nhẹ, hoạt động nhiều chức năng, có hiệu quả.

- Xây dựng đội ngũ cán bộ giảng dạy cơ hữu, hệ thống cộng tác viên với tỷ lệ % nhất định không nhất thiết phải có 100% giáo viên cơ hữu.

3. Xây dựng cơ sở vật tư kỹ thuật

Từng bước hoàn thiện cơ sở vật tư kỹ thuật đủ đảm bảo cho các hoạt động giáo dục

toàn diện cho sinh viên, bao gồm:

- Cơ sở trường lớp, các phòng thí nghiệm, xưởng thực hành, thư viện,...

- Hệ thống dịch vụ sinh hoạt, ký túc xá, các cửa hàng, ...

- Cơ sở thể dục thể thao, bãi tập, nhà thi đấu, cơ sở hoạt động văn hóa

4. Xây dựng hệ thống cung cấp thông tin đủ, kịp thời, đảm bảo cho các hoạt động giảng dạy, học tập, nghiên cứu khoa học cho cán bộ và sinh viên.

Họp Ban chỉ đạo tuyển sinh ĐH-CD năm 2004

5. Hoàn thiện chế độ chính sách cho người lao động, đặc biệt là đội ngũ cán bộ khoa học cơ hữu, cộng tác viên trong và ngoài nước, chế độ cho sinh viên học giỏi, vượt khó,...

6. Xây dựng môi trường văn hóa trong nhà trường

Các đại học ngoài công lập muốn xây

dựng thương hiệu cho mình không thể không tạo dựng môi trường văn hóa trong trường của mình. Giáo dục là quá trình tiến hóa có kế thừa chọn lọc, vì vậy xây dựng môi trường văn hóa trong trường đại học phải được bắt đầu từ những người lãnh đạo cấp cao trong nhà trường, Hội đồng quản trị, Ban Giám hiệu, lãnh đạo các khoa, phòng ban, đội ngũ cán bộ nhân viên. Mục tiêu cần đạt được là tạo nên môi trường giáo dục lành mạnh, trong sạch, kỹ cương, nề nếp, mọi người phải biết tôn trọng lao động sáng tạo của người khác, phải xây dựng truyền thống của nhà trường. Làm gì có thương hiệu nếu người lãnh đạo mới cứ phê phán, phủ nhận công sức kết quả của người truyền nhiệm, nội bộ luôn tranh chấp vì những lợi ích cá nhân.

Muốn xây dựng môi trường văn hóa trong trường chúng ta không có cách nào khác phải thực hiện dân chủ và trách nhiệm, trách nhiệm và dân chủ mọi người phải luôn luôn học hỏi vươn lên. Đây là cơ sở để các tổ chức, các thành viên trong nhà trường tạo nên mối quan hệ lành mạnh, đoàn kết trên nhiệm vụ công tác vì mục tiêu xây dựng phát triển nhà trường.

7. Mở rộng mối quan hệ hợp tác với các đơn vị bạn trong và ngoài nước, đặc biệt là các viện nghiên cứu.

Các viện nghiên cứu là nơi tập hợp rất đông cán bộ có trình độ khoa học cao, nhiều ý tưởng thông tin khoa học công nghệ luôn được cập nhật, vì vậy nếu các trường ngoài công lập biết khai thác thì đây chính là thế mạnh giúp cho các trường tháo gỡ nhiều vấn đề về đội ngũ mà quy chế ngoài công lập đặt ra.

TÓM TẮT

Sự thành công của các trường đại học ngoài công lập trong hơn thập niên qua minh chứng tính đúng đắn chủ trương của Đảng và Nhà nước thực hiện chính sách xã hội hóa giáo dục.

Tuy nhiên các trường ngoài công lập đang đứng trước những thời cơ và thách thức, các trường rất cần tự hoàn thiện xây dựng cho mình một thương hiệu để đón nhận nền giáo dục Mở - Quốc tế hóa.

SUMMARY

The successes of the non-public universities in the span of more than a decade ago have proved the righteousness of the Party and the State in establishing the policy of socializing of education.

However, the non-public universities are facing opportunities and challenges, and need to perfect themselves to establish their brand and adopt the internationalized open education.